

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Ioannis Macherentini Societatis Iesv Theologi,
Explanatio Catechismi Catholici**

Macherentinus, Johannes

Colon., 1612

Primum Praeceptum. Ego Sum Dominus Deus tuus. Non habebis Deos
alienos coram me: non facies tibi sculptile ut adores illud.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39397

tum, post fauillas & cinerem, in meliorem statum es reparandus, corpus tuum terrenum in cœlum eleuandum est. Si hæc serua-ueris, angelorum es donandus consortio, regnum accepturus cœlorum, & in perpetuum cum eo mansurus, qui hæc tibi obseruanda præcepit. Quem igitur laborem durũ putabis cuius tanta sunt præmia? Vt igitur ad vitam ingrediaris, serua mandata: quorũ quidem obedientiam indulgentissimus ille pater tantum à nobis requirit, pro tantis suis in nos beneficijs: sed & illa sub æternæ mortis pœna obseruanda præcepit. Nihil autem DEVS iubet, quod sibi proficit: sed illi cui iubet. Ideo verus est Dominus, qui seruo non indiget, & quo seruus indiget.

PRIMUM PRÆCEPTVM.

EGO SVM DOMINVS DEVS tuus. Non habebis Deos alienos corã me: *Exod. 20.*
non facies tibi sculptile vt adores illud.

Quid hoc primo præcepto iubetur?

Præcipitur nobis latria, id est, seruitus, adoratio, honor, & reuerentia soli Deo exhibenda. Quæ fit corde, per fidem, spem, & charitatem in Deum habitam, & corpore, per adorationem, laudem Dei vocalem, sacrifici-

In singulis verbis præceptorum

explicandis valde insignis est Catechis. Rom. quæ consulas.

crificium, ieiunium, & alios gestus, cedentes in honorem Dei.

Quenam fide credere tenemur?

Duodecim fidei articulos explicitè, & implicitè omnia quæ sancta Ecclesia credit, & habere interiorem mentis deuotionem in
Iacob. 2. DEVM, & eius sanctos propter eum. Sed quia *fides sine operibus mortua est*, sicut & opera sine fide: & fides uiua per opera comprobatur: & quia *probatio dilectionis exhibitio est operis*: idcirco præcipitur nobis, Deum adoremus & veneremur etiam actu exteriori: quales sunt capitis inclinatio, manuû complicatio, genuum flexio, pectoris tussio, laus Dei vocalis, aurium ad laudem Dei arrectio, carnis maceratio, & similes gestus.

Eademne qua Deum benedictum Sanctos ipsos veneratione prosequimur?

Ab sit: Sanctam enim & indiuiduam Trinitatem, IESVM CHRISTVM, sacrosanctam Eucharistiam vna & eadem adoratione, cultu scilicet creaturæ incommunicabili, venerari iubemur.

Virginem autem MARIAM honore hyperdulæ, excellentè scilicet, sed creaturæ debita reuerètia: Angelos verò, & maximè angelum nostræ custodiæ designatum, Sanctos & Sanctas honore dulæ, creaturæ scilicet conuenienti, honorare iubemur. Nec enim
 sancti

sancti sic à nobis sunt adorandi & honorandi, vt in eis præcipuam spem collocemus, & plusquam in Deo, aut certè æquè atque in DEO. Crucem verò, signum Christi, vestimenta, clauos, lanceam, & cætera Christi tactu sanctificata; imagines Dei, & sanctorum, horum ossa & reliquias, propter eos, quorum sunt, debito honore veneramur.

Quid Spei nomine præcipitur?

Firmiter confidere in Deo, quod ex sua misericordia & gratia, nobis fideliter cooperantibus, æterna beatitudine nos donabit.

Quid denique per charitatem?

Deum super omnia diligere, sic vt nullam creaturam plus quam Deum, aut æquè vt Deum diligamus: propter quam nimirum Dei amorem & gratiam perdere velimus. Immensus enim Deus sine mensura debet amari, præsertim à nobis, quos sic amauit, sic saluauit, pro quibus tot & tanta fecit. Igitur Deus à nobis amari debet ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente. Totum namque hominem exigit, qui totum hominem fecit.

Quanta est vis dilectionis?

Verè in Canticis dicitur: *fortis sicut mors Cant. 8.*
dilectio. Qui enim diligit nō abducitur blanditijs, non seducitur fallacijs, non frangitur iniurijs. Dilectio facit vt malimus animam nostram

nostram separari à corpore, quàm à Deo.
 Hæc omnia graua & difficilia facit leuia &
 facilia. Ideo sancti martyres omnia tormen-
 torum genera, tanquam dulcia, non solum
 patienter, sed etiam hilariter præ ardenti a-
 more sustinebant. Et sancti patres in desertis
 præ huius amoris ingenti ardore, in ieiunio,
 fletu & planctu saporem, delectationem &
 dulcedinem magnam sentiebant: vt êtes pro
 alimento herbis & arborum corticibus, sic-
 co pane, & aqua frigida, terra pro lecto, la-
 pide pro ceruicali, & cilicio pro vestimento.
 Qui enim huius amoris gustu inebriatus
 fuerit, ad omne opus bonû hilarescit, dolet
 & non sentit, laborat & non lassatur, deride-
 tur nec aduertit. Constans enim & perfectus
 est ille amor, vt (si necesse sit) homo pro a-
 more illius moriatur, qui pro eius amore
 placidè ac benignè mori dignatus est.

*Qua ratione in fidem peccemus pau-
 cis explica.*

Primò, per infidelitatem: siue sit hæresis
 post fidem receptam: siue sit gentium aut
 Iudæorum infidelitas. Hi enim omnes pec-
 catum infidelitatis peccant post auditum E-
 uangelium.

Secundò, per apostasiam à fide, seu totius
 fidei desertionem, atque professionem alte-
 rius religionis. Equidem optimo enique
 Chri-

Christiano tanta debet esse constantia, vt prius auferatur vita quam fides.

Tertiò, per magnam socordiam negligentiam ué addiscendi, cognoscendi, atque cogitandi ea, quæ fidei sunt: quæ sanè cum valdè est supina atq; notabilis, est nonnunquam graue atque lethale peccatum.

Quartò, per omissionem confessionis fidei: cum id vel ad Dei gloriam, vel ad ædificationem proximorum est necessarium. Corde enim (inquit Paulus) creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Vnde Dominus: *Qui confitebitur me (ait) coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo.* Rom. 10. Matth. 10.

Quintò, Multo verò grauius peccatur contra hoc præceptum, per negationem fidei, aut confessionem oppositi, quod idem est. Quamuis enim oppositum mente teneatur, veraque fides insit cordi: graue tamen atque lethale peccatum hoc est. *Fides*, inquit D. Augustin. *officium à nobis exigit & cordis & linguae.*

Qua ratione in spem peccatur?

Per duo peccata spei contraria: scilicet aut per desperationem cum quis aut peccatis, aut fragilitate propria deterritus, dicit cum Cain: *Maior est iniquitas mea quam vt veniam merear:* aut per præsumptionem, cum ultra id quod à Deo promissum est, quis sperat: vt veniam in
pec-

peccato perseverans, aut felicitatem sine meritis. Cogitent huiusmodi Deum in minando non minus, quam in promittendo esse veracem.

*Peccata
contra fidē
& spem
habes Ca-
techista,
ordine in
praxi Tre-
viren. nu-
mer. 9.*

Hic notandum est; Desperationem peccatis gravissimis longe esse graviorem: Prima enim salus est, declinare culpam. Secunda, eius non desperare veniam: quam qui desperat, aditum sibi obstruit ad consequendam Dei misericordiam, peccata sua eidem comparando. Quid enim aliud est desperare? Nam qui à Deo non sperat veniam, non animadvertit Dei clementiam plus posse, quam sua peccata; nec summi boni bonitatem maiorem esse, quam suam nequitiam. Itaque ille solus desperet, qui tantum peccare potest, quantum Deus bonus est: quod cum fieri non possit, qui timet de se malo, confidat de Deo meliore. Non enim potuit tanta peccata committere, etiam si ea omnia commisisset, quæ ab origine mundi sunt commissa, quin ea DEVS possit remittere. Eorum enim numerus est finitus, misericordia autem & Dei bonitas est infinita, igitur per eam possunt remitti. Sed & minima gutta sanguinis pretiosi Domini nostri IESU Christi in passione pro nobis effusi, præponderat omnibus peccatis, quæ fuerunt ab origine mundi.

Quot

Quot sunt speciales & soli charitati contra-
ria transgressiones?

Quatuor enumerantur quibus in dile-
ctionis præceptum peccatur.

Primum, per nimium aliarum rerum
amorem: cum aliquid vel plusquam Deus,
vel quantum Deus amatur à nobis: vt vita,
honor, pecunia, filius, vxor. Tenemur enim
sic semper viuere, vt Dei amor præponde-
ret, atq; præmineat cunctis alijs, quæ aman- *Math. 10.*
tur: ita dicente Christo in Euangelio: *Qui Luca. 14.*
amat patrem aut matrem plusquam me, non est
me dignus. Et qui amat filiū, aut fillam super me,
non est me dignus. Atq; pari ratione posset di-
tere: qui amat æque vt me: quod alibi dicit:
Si quis venit ad me, & non odit patrem, &
matrem, & vxorem, & filios, & fratres, & so-
rores, adhuc & animam suam, non potest ef-
se discipulus. Odit (ait) mei respectu, atque
comparatione & quatenus mihi sunt illa
contraria. Quod ad temporalia attinet, ita
ijs vtendum, ne obsint æternis, vt in via qua
veluti peregrini ambulamus, hoc placeat,
quod ducit ad patriam: Mundi enim amor &
Dei, pariter in vno corde cohabitare nõ pos-
sunt: quemadmodum oculi cœlum & ter-
ram nequaquam simul respiciunt.

Secundò, per odium Dei primum maxi-
mumq; peccatum, damnatorum proprium,
in quod desperantes atque nimium peccatis
L assucti,

Ioa. 15.

assueti, quandoque deueniunt : iuxta illud Euangelij : *Viderunt & oderunt me, & patrem meum.* Apprehendentes enim Deum vt contrarium, prohibentemq; atque punientem suos prauos affectus, oderunt, detestantur, nollentque esse.

Tertiò, acediam huic proximam, tædium scilicet atque tristitiam, torporemque que spiritalia fastidiuntur (& quod grauius est) quo diuina ipsa ita displicent, atque amantur, vt tristemur de illis : quod vocant sancti acediam, fastidium, mentis nausecam, atque abominationem : qua præ infirmitate, gustusque deprauatione diuina Deusque ipse incipiunt displicere. Est etiam hoc cum pleno consensu rationis committitur, grauius peccatum, & non nisi perditissimorum hominum.

Postremò, contra dilectionem Dei sunt contemptus Dei : atque peccata in Spiritum Sanctum grauissima sanè, atque solum de Sperantium in malis : iuxta illud Salomonis

Pro. 18. *Impius cum venerit in profundum malorum contemnit.*

Vnde hæc peccata tam enormia nascuntur?

Ex nimia assuetudine peccandi, ex qua fit homini connaturale peccare. Sunt verò hæc

Primum, cum quis peccat tantum vt faciat contra Dei præcepta : quoniam hoc illi solum est gratum, quia peccatum est. Amat enim

enim animus sic dispositus non subijci: iuxta illud Hieremix: *dixisti non seruiam.* Hier 2.

Deinde, cum aliquis animum in peccatis obfirmat: ea per quæ à peccatis retrahitur fugiens, quales sunt ij, de quibus loquitur Elaias: *Populus (inquiens) ad iracundiam provocans est, filij mendaces, filij nolentes audire legem: qui dicunt videntibus nolite videre, & aspicientibus nolite aspicere ea, quæ recta sunt: loquimini nobis placentia, videte nobis errores, auferte à me viam, declinate à me semitam, cesset sanctus Israël à facie nostra.* Hi videlicet sunt, qui nolunt ea per quæ à peccatis retrahuntur, audire vel cogitare: sed illis obstinata mente resistunt. *Esaiæ 30.*

Et denique cum animo proponit quis, se à peccato non recessurum: & cum veritatem agnitam impugnat, quippe suis affectibus contrariam: & cum gratiæ Dei invidet, doletque quod increfcat. Quæ omnia directè sunt contra charitatem Dei.

Estne idololatria contra hoc præceptum?

Maximè, quia per eam fides, spes charitas & honor soli Deo debitus, eo, quod Deus non est tribuitur; vt cum creatura aliqua in se, aut in imagine, aut quod stultissimum est, imago ipsa, tanquam diuinitatem habens, colitur, quod his verbis vetuit Deus. Non habebis deos alienos coram me.

I 3 vnde

vnde fit manifestum sanctorum imagines reliquias Catholicorum ritu colere ab idolatria esse alienissimum.

Quibus modis idolacoluntur?

Tribus: Primo manifestè, manifestis vocationibus, oblationibus & sacrificijs, & id genus alij.

Secundò, occulte seu arcano quodam foedere, vt fit cum quispiam futura quæ, præsertim quæ ex libero hominis arbitrio pendent per artem diuinariam, auguria, somnia, sortes vel alia huiusmodi cognoscere velit. Est enim in his omnibus occultæ uocatio dæmonis: atque quodammodo illi attribuitur diuinitas. Hoc enim est soli Deo proprium futura illa, & causam indefinitam habentia, cognoscere. Vnde ait Esaias: *Quæ uentura sunt, annunciate nobis, & dicemus, quod Deus estis.* Quare Dominus de hoc præceptum specialius: *Non inueniatur in uobis (inquies per Moysen) qui ariolos sciscitetur, aut obseruet somnia, aut auguria: nec sit maleficus, aut incantator, nec qui Pythones consulat, nec diuinos & querat à mortuis ueritatem. Omnia enim hæc abominatur Dominus: Et per Hieremiam à signis cæli (inquit) nolite timere, quæ timent gentes.* Et Apostolus Paulus seuerissimè admonet nos omnes, Galatas reprehendens, ne illis innitatur. Ait enim: *nunc autem cum cognoueritis Deum, imò cogniti sitis à Deo, quomodo conuertimini ad hæc?*

Esai. 41.

Deut. 18.

Hier. 10.

Gal. 4.

uertimini ad egeña, & infirma elementa, quibus denuò seruire vultis: dies obseruatis, & menses, & tempora, & annos. Timeo vos, ne fortè sine causa laborauerim in vobis.

Tertiò, per obseruationem vsuue ali-
quorum signorum, siue aliarum rerum ad
effectos aliquos: vt ad sanitatem, aut bo-
num aliud consequendum: aut ad malum
vitandum: ad quod non habent virtutem
vel naturalem, vel à Deo supra naturam da-
tam: veluti cum carmina dicuntur: aut bre-
uia collo suspensa geruntur: aut obseruatio-
nes aliæ vanæ fiunt ab ijs, qui aliquid inde
expectant. Sunt enim hæc omnia vana, ha-
bentque occultam quandam dæmonis in-
uocationem: cum fidelis sola oratione atq;
spe in Deum, naturalibusque rebus vti de-
beat: iuxta illud Psalmi: *Beatus vir cuius est no-* Psal. 39.
men Domini spes eius, nec respexit in vanitates &
insanias falsas.

*Peccatis hisce quantum insit malitia,
explica.*

Sunt hæc tria sæpius lethalia peccata, ali-
quando tamen in hoc tertio peccato, & in
secundo bona fides, aut ignorantia, aut ali-
quid aliud excusat.

*Quid igitur ad morbos pellendos fugandosq; dema-
nes, sanitatem & alia huiusmodi consequen-
da rebus benedictis vtimur?*

L 3 In

In benedictione herbarū, salis, fructuum
 terreorum, cinerum, &c. à Deo petitur, vt
 nitas, liberatio ab infestatione dæmonum &
 similia per ista præstentur; nihilque agit
 istis Ecclesia, quam quod potestatem suam
 sibi à Christo concessam, exercet. Dedit
 quit Euangelista, illis potestatem Spirituum
 mundorum, vt eijcerent eos, & curarent omnem
 languorem & omnem infirmitatem. Sicut enim
 Diabolus Christianos infestare non desinit
 ita hæc potestas Ecclesiæ nunquam penitus
 deficit: quam non solum verbis, sed & corpore
 poralibus rebus, tanquam quibusdam visibilibus
 verbis adhibet Ecclesia hominibus imitata
 sponsum suum, qui cæcum à natiuitate luto & aqua
 illuminauit: qui spiritu suo & immissione digitorum
 in auriculam surdum & mutum curauit: imitata &
 Moysen & Helisæum, quorum ille ligni immissione
 in aquas, eis amaritudinem abstulit, hic sale
 steriles aquas sanauit. Tobiam quoque qui
 iecore piscis oculos patri liniens visum
 ei reddidit.

Tob. 11.

Potestne quispiam peccare verum Deum nimirum colendo?

Potest, per superstitionem nimirum, quæ est veri cultus excessus, quod fit cum falsum aliquid in Dei cultu assumitur, vel contrarium Ecclesiæ definitioni & sensui: vt si quis miracula falsa, aut hæresin doceat, aut prædicet

vel sine vestibus aut vulgari sermone velit celebrare, aut aliquid aliud, de Dei cultu decretorum in Ecclesia transgredi: vel etiam inhonestas aut vanas cantilenas officio Dei adiungat.

Hæc quidem omnia ex se grauiâ sunt & lethalia: licet aliquando possit aliquid excusare.

Deinde quoque est in Dei cultu excessus: cum aliquid assumitur, vel ad Dei gloriam, aut ad mentis nostræ in Deum subleuationem, aut ad moderatam carnis macerationem non pertinens: vel præter communem consuetudinem Ecclesiæ. Ad quod pertinet cum festa non recepta celebrantur, aut nouæ Missæ siue cæremoniæ inducuntur. Quæ quamuis ex se nõ sint peccata lethalia, maxime tamen sunt vitanda: vt scilicet Deus iuxta antiquum Ecclesiæ ritum colatur. Itaque hæc sunt hæc species superstitionis.

*Peccata
cõtra cha-
ritatem ex
praxi pete-
num. 9.*

SECUNDVM PRÆCEPTVM.

NON ASSVMES NOMEN DOMINI DEI tui in vanum. *Exod. 20.*

Quid secundo Præcepto cauetur?

Ne male iurando, vouendo aut blasphemando nomen diuinum incessamus, quin potius summa deuotione ac reuerentia præ-

L 4 dice-